

Звітність по цільових програмах

звіт за результатами дослідження

Проект „Суспільний діалог для розвитку регіону” реалізується Інститутом соціокультурного менеджменту в межах спільної ініціативи Pact Inc., Міжнародного фонду „Відродження” та Фонду Східна Європа. Реалізація компоненту „Підтримка місцевих ініціатив” програми „Об’єднуємося заради реформ (UNITER)”, що виконується Pact Inc., стала можливою завдяки підтримці американського народу, наданої через Агенцію США з міжнародного розвитку (USAID) та фінансовій підтримці Міжнародного фонду „Відродження”. Думки, викладені в цьому документі, є винятковою відповідальністю Інституту соціокультурного менеджменту і можуть не співпадати з точкою зору USAID, уряду США, Pact Inc., Міжнародного фонду „Відродження” та Фонду Східна Європа.

Видання розповсюджується безкоштовно

ББК 60.5
УДК 301
А16

ISBN 978-966-7406-55-4

Звітність по цільових програмах: Звіт за результатами дослідження. – Кіровоград: Інститут соціокультурного менеджменту (ІСКМ): 2009. – 24 ст.

Видання містить результати комплексного дослідження „Звітність по цільових програмах”, що здійснювалось Інститутом соціокультурного менеджменту (ІСКМ) в серпні 2009 року. У виданні на основі експертного опитування, фокус-груп та аналізу документів виявлені форми та характер звітності виконавців обласних цільових програм перед громадськістю та розроблені рекомендації по покращенню зворотного зв’язку між виконавцями та клієнтами обласних цільових програм.

Науковий редактор: Абрамов Л.К.
Експерти: Азарова Т.В., Гаращенко С.В., Станкевич Л.О.
Технічне редагування: Сорока А.О., Азарова Т.В.
Тиражування: ФОП Александрова М.В.
Замовлення: №СФ77 від 03.09.09
Договір: №77 від 03.09.09
Формат: 60x84/16

Папір: офсетний
Друк: офсетний
Умовних друкованих аркушів: 1,6
Наклад: 500 примірників

© Інститут соціокультурного менеджменту (ІСКМ), м. Кіровоград, 2009

ІНСТИТУТ СОЦІОКУЛЬТУРНОГО
МЕНЕДЖМЕНТУ

Звітність
по цільових програмах

звіт за результатами дослідження

Кіровоград, ІСКМ, 2009

ЗМІСТ

ВСТУПНЕ СЛОВО	3
РЕЗЮМЕ ДОСЛІДЖЕННЯ	4
АНАЛІЗ ДОКУМЕНТІВ	5
ЕКСПЕРТНЕ ОПИТУВАННЯ	17
ВИСНОВКИ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ	22
ІНФОРМАЦІЯ ПРО ІНСТИТУТ СОЦІОКУЛЬТУРНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ	23

ВСТУПНЕ СЛОВО

В умовах швидкої трансформації будь-яке суспільство потребує ефективного використання наявних ресурсів. Особливо це актуально для України, оскільки несприятлива демографічна ситуація, як довготривалий фактор, та інші соціальні проблеми не дозволяють робити помилкових кроків. Час для них вже вичерпано у попередні роки. З іншого боку для досягнення оптимального розвитку, потрібно бути реалістами: враховувати можливості, досвід агентів соціального життя та наявну нормативну базу. Доречним в цьому процесі було б керуватись усім відомими принципами: „Мисли глобально, дій локально” та „Критикуєш - пропонуй”. Саме тому Інститут соціокультурного менеджменту (ІСКМ) розпочав реалізацію проекту „Суспільний діалог для розвитку регіону” за підтримки Фонду Східної Європи та UNITER. Саме в рамках цього проекту було проведено дослідження „Звітність по цільових програмах”, підсумки якого викладені в цієї брошури. Чому саме це питання привернуло нашу увагу? Ми орієнтувались на такі основні фактори:

- Вирішення соціальних проблем на обласному рівні належить до компетенції обласних державних адміністрацій (ОДА) та обласних рад (ОР).
- Формою втілення в життя цього завдання є реалізація цільових програм.
- Для успішної реалізації цільових програм необхідно налагодження зворотного зв'язку між виконавцями та споживачами послуг. Основою для цього може бути інформація, отримана під час реалізації програми, тобто звіти про виконання.

Відсутність діалогу між виконавцями та клієнтами програм може вести до недовіри з боку громадян до дій влади та неефективного використання ресурсів суспільства, що робить нас неконкурентоспроможними в сучасному світі. З іншого боку, мало знати про наявність проблеми, потрібно визначити її конкретні прояви та запропонувати реальні шляхи їх вирішення, які відповідатимуть критерію вартість/ефективність. Це дослідження є спробою дати відповіді на деякі з вищенаведених питань. При його проведенні ми з'ясували не те як „повинно бути”, а те „як є в реальності”. Окрім цього, на основі отриманої інформації були розроблені відповідні рекомендації. Ми маємо надію, що цей проект та дослідження, як його складова, стануть кроком уперед в суспільному діалозі для розвитку регіону. Саме цього, на нашу думку, потребують як влада, так і громада.

Л.К. Абрамов,
директор ІСКМ

РЕЗЮМЕ ДОСЛІДЖЕННЯ

Тема дослідження: „Звітність по цільових програмах”

Об’єкт дослідження: Кіровоградська обласна державна адміністрація та її структурні підрозділи.

Предмет дослідження: Процес звітності про виконання обласних програм перед їх клієнтами.

Мета дослідження: Вивчити способи та форми звітності виконавців з питань, пов’язаних з реалізацією обласних цільових програм у Кіровоградській області, та розробити рекомендації на основі зібраної інформації щодо шляхів підвищення ефективності звітів і способів встановлення зворотного зв’язку між клієнтами і виконавцями цільових програм.

Завдання дослідження:

- Визначити існуючі проблеми, з якими зіштовхуються цільові групи дослідження у Кіровоградській області.
- Визначити оптимальні способи та форми звітності по цільових програмах з огляду на особливості Кіровоградської області.
- Визначити знання і навички, необхідні для успішного проведення звітів по цільових програмах*.

Методологія дослідження:

- Проведення двох фокус груп з клієнтами цільових програм (24 особи)*.
- Аналіз документів по даній темі (Інтернет-сторінки, нормативні акти, моніторинг ЗМІ).
- Проведення експертного опитування (50 осіб).

Час проведення: 15 серпня -15 вересня 2009 року

Цільові групи дослідження: НДО, ЗМІ, клієнти та виконавці цільових програм

Хід дослідження:

- Перший етап (15-20.08.09): проведення підготовчої роботи, аналіз матеріалів проекту, інших матеріалів, пов’язаних з темою дослідження.
- Другий етап (21-31.08.09): збір інформації (проведення фокус-груп, експертне опитування, моніторинг ЗМІ, аналіз нормативних документів).
- Третій етап (01-15.09.09): аналіз отриманої інформації та підготовка звіту про дослідження і розробка відповідних рекомендацій.

* Для вирішення цього завдання проводились фокус-групи. Інформація, отримана під час їх проведення, використана в цьому виданні частково. Більш докладно вона буде опрацьована в наступному виданні ІСКМ „Місцеві цільові програми та механізми забезпечення прозорості у процесі їх реалізації”.

АНАЛІЗ ДОКУМЕНТІВ

Аналіз документів складався з трьох видів діяльності, а саме: з аналізу Інтернет-сторінок Кіровоградської ОДА та її структурних підрозділів, моніторингу газети „Народне слово” (офіційного органу ОДА та обласної ради), а також порівняльного аналізу нормативних актів стосовно цільових програм.

Аналіз Інтернет-сторінок Кіровоградської ОДА та її структурних підрозділів***

Таблиця №1. Інтернет-сторінки Кіровоградської ОДА та її структурних підрозділів

Назва установи	Адреса Інтернет-сторінки	Примітка
Кіровоградська обласна державна адміністрація	www.kr-admin.gov.ua	Функціонує
Головне управління економіки	www.ekonomika.kr.ua	Функціонує
Головне фінансове управління облдержадміністрації	www.finance.kr.ua/about1.php	Функціонує
Головне управління праці та соціального захисту населення облдержадміністрації	www.gutszn.kr-admin.gov.ua/	Функціонує
Головне управління агропромислового розвитку облдержадміністрації	www.c2n.info/registration/start.php?id=523	Доступ не постійний
Головне управління промисловості та розвитку інфраструктури облдержадміністрації	www.upets.kw.ukrtel.net	Функціонує
Управління регіонального розвитку, містобудування та архітектури	www.oblarch.kr.ua	Доступ не постійний
Головне управління житлово-комунального господарства	www.kr-komunhoz.gov.ua	Функціонує
Управління з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи облдержадміністрації	www.uns.kr-admin.gov.ua	Функціонує
Управління освіти і науки облдержадміністрації	www.osvita.kr-admin.gov.ua	Функціонує
Управління охорони здоров'я облдержадміністрації	www.health.kr.ua	Функціонує
Управління культури і туризму облдержадміністрації	www.kultura.kr.ua	Функціонує
Служба у справах дітей облдержадміністрації	www.dity.kr-admin.gov.ua	Функціонує
Управління з питань внутрішньої	www.uvp.kr-admin.gov.ua	Функціонує

Назва установи	Адреса Інтернет-сторінки	Примітка
політики та зв'язків з громадськістю облдержадміністрації		

Таблиця №2. Діючі цільові програми та їх відображення на Інтернет-сторінках Кіровоградської ОДА та її структурних підрозділів

Назва програми	Наявність інформації на Інтернет-сторінках ОДА			Назва відповідального структурного підрозділу ОДА
	Текст програми	Додатки	Звіти	
Обласна програма "Питна вода Кіровоградської області" на 2005-2020 роки	немає	немає	немає	не виявлена
Обласна програма пошуку і впорядкування поховань жертв війни та політичних репресій на 2003-2010 роки	немає	немає	немає	не виявлена
Обласна програма підтримки індивідуального житлового будівництва на селі "Власний дім" на 2007-2010 роки	немає	немає	немає	не виявлена
Обласна програма забезпечення житлом молодих сімей у Кіровоградській області на 2002-2012 роки	немає	немає	немає	не виявлена
Обласна програма з охорони материнства та дитинства на 2007-2009 роки*	немає	немає	немає	Управління охорони здоров'я ОДА
Обласна програма запобігання та лікування серцево-судинних і судинно-мозкових захворювань на 2007-2010 роки*	немає	немає	немає	Управління охорони здоров'я ОДА
Обласна програма протидії захворюванню на туберкульоз у Кіровоградській області у 2007-2011 роках*	немає	немає	немає	Управління охорони здоров'я ОДА
Обласна програма "Репродуктивне здоров'я населення Кіровоградщини" (2008-2015 роки) *	немає	немає	немає	Управління охорони здоров'я ОДА
Обласна програма забезпечення загальноосвітніх, професійно-технічних і вищих навчальних закладів сучасними технічними засобами навчання з природничо-математичних і технологічних дисциплін на 2005-2011 роки**	немає	немає	немає	Управління освіти і науки ОДА

Назва програми	Наявність інформації на Інтернет-сторінках ОДА			Назва відповідального структурного підрозділу ОДА
	Текст програми	Додатки	Звіти	
Обласна програма “Вчитель” (2003-2012 роки) **	немає	немає	немає	Управління освіти і науки ОДА
Обласна програма роботи з обдарованою молоддю на 2008-2010 роки**	немає	немає	немає	Управління освіти і науки ОДА
Обласна програма подолання дитячої безпритульності і бездоглядності на 2006-2010 роки	немає	немає	немає	не виявлена
Обласна програма оздоровлення і відпочинку дітей, молоді та сімей з дітьми Кіровоградської області на 2007-2013 роки**	немає	немає	немає	Управління освіти і науки ОДА
Обласна програма з утвердження гендерної рівності на 2007-2010 роки**	немає	немає	немає	Управління освіти і науки ОДА
Програма підтримки сімей в області на 2007-2010 роки	немає	немає	немає	не виявлена
Обласна програма збереження та використання об’єктів культурної спадщини на 2003-2010 роки	немає	немає	немає	Управління культури і туризму ОДА
Обласна програма розвитку книговидання та книгорозповсюдження в області на 2005–2010 роки	немає	немає	немає	не виявлена
Програма розвитку туризму в Кіровоградській області на 2002-2010 роки	немає	немає	немає	не виявлена
Програма розвитку фізичної культури і спорту в Кіровоградській області на 2007-2011 роки	немає	немає	немає	не виявлена
Обласна програма захисту сільських населених пунктів і сільськогосподарських угідь від шкідливої дії вод у Кіровоградській області на період до 2010 року та прогноз до 2020 року	немає	немає	немає	не виявлена

Назва програми	Наявність інформації на Інтернет-сторінках ОДА			Назва відповідального структурного підрозділу ОДА
	Текст програми	Додатки	Звіти	
Комплексна обласна програма запобігання та реагування на надзвичайні ситуації техногенного та природного характеру у Кіровоградській області на 2006-2010 роки та на період до 2015 року	Текст програми представлений на офіційному веб-сайті управління - розробника програми	17 додатків (9-додатків; 8 - таблиць)	Тільки про виконання певних заходів в рамках програми у розділі "Новини"	Управління з питань НС та у справах захисту населення від наслідків ЧК ОДА
Обласна програма поведіння з непридатними та забороненими до використання пестицидами та агрохімікатами на 2008-2012 роки	немає	немає	Тільки інформація про виконання певних заходів в рамках програми	Управління з питань НС та у справах захисту населення від наслідків ЧК ОДА
Регіональна програма науково-технічного та інноваційного розвитку Кіровоградської області на 2004-2006 роки та на період до 2015 року	немає	немає	немає	не виявлена
Програма виводу з кризи комунального підприємства "Аеропорт "Кіровоград" на 2005-2010 роки	немає	немає	немає	не виявлена
Комплексна програма розвитку аграрного сектору економіки Кіровоградської області на 2008-2015 роки	немає	немає	немає	не виявлена
Програма розвитку земельних відносин в області на 2007-2015 роки	немає	немає	немає	не виявлена
Обласна програма розвитку малого підприємництва у Кіровоградській області на 2009-2010 роки	Текст програми представлений на офіційному веб-сайті управління - розробника	1	немає	Головне управління економіки ОДА

Назва програми	Наявність інформації на Інтернет-сторінках ОДА			Назва відповідального структурного підрозділу ОДА
	Текст програми	Додатки	Звіти	
Програма економічного і соціального розвитку Кіровоградської області на 2009 рік	Текст програми представлений на офіційному веб-сайті управління-розробника	3	1 звіт за 2008 рік	Головне управління економіки ОДА
Програма виставкової діяльності та презентацій Кіровоградської області на 2009 рік	Текст програми представлений на офіційному веб-сайті управління - розробника	1	немає	Головне управління економіки ОДА
Обласна програма протидії поширенню наркоманії і злочинності, пов'язаної з незаконним обігом наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів на 2003-2010 роки**	немає	немає	немає	Управління охорони здоров'я ОДА
Обласна програма правової освіти населення на 2007-2010 роки**	немає	немає	немає	Управління освіти і науки ОДА
Обласна програма забезпечення безпеки дорожнього руху на 2008-2012 роки	немає	немає	немає	не виявлена

* В наявності наступна інформація: назва державної програми; інформація про те, ким і коли затверджена; назва обласної програми; дата та номер рішення обласної ради про прийняте рішення; термін реалізації.

** В наявності наступна інформація: назва програми; дата та номер рішення обласної ради про прийняття програми та обсяги фінансування на 2009 рік.

*** Моніторинг здійснювався 28 - 31.08.09.

Аналіз вищенаведених таблиць дозволяє зробити наступні висновки:

- Більша частина структурних підрозділів ОДА мають власні Інтернет-сторінки та мають технічну можливість розмішувати інформацію,

пов'язану з реалізацією програм (текст, додатки, звіти). Але деякі з них працюють нестабільно.

- Існує протиріччя між потребою громадськості в інформації про хід виконання цільових програм та можливістю отримати її на Інтернет-ресурсах ОДА в повному обсязі.
- Більша частина програм взагалі не висвітлюється на Інтернет-сторінках виконавців. Наявна ж інформація є обмеженою і не дозволяє зробити обґрунтовані висновки про реалізацію цільових програм.
- На офіційному веб-сайті обласної ради Кіровоградської області можна знайти перелік програм, що були затверджені на сесіях, але зазначена інформація не є повною через те, що не завжди містить відомості про розробника, мету програми, тривалість, обґрунтування необхідності прийняття програми, обсяги фінансування, цільову аудиторію програми та інше.
- На офіційному веб-сайт Кіровоградської обласної державної адміністрації у розділі „Новини”, можна знайти епізодичні згадки про програми, що розробляються та виконуються структурними підрозділами ОДА. Більшість цих матеріалів пов'язані з проведенням оперативних та планових селекторних нарад під головуванням керівників ОДА, під час яких зазначені програми були згадані.
- Частковим винятком з „повного не інформування” громадян з цієї тематики є Інтернет-сторінки: управління з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи ОДА, Головного управління економіки ОДА та управління культури і туризму ОДА (хоча інформація, розміщена тут, не дозволяє зробити висновок іде мова про діючу програму чи ні).
- Дуже важко ідентифікувати розробника та виконавця цільових програм.

Аналіз висвітлення звітування по цільових програмах в газеті „Народне слово”

Об'єкт аналізу: номери газети в період з 01.01.09 по 31.08.09

Характеристика видання:

- Статус: офіційний орган Кіровоградської обласної державної адміністрації та Кіровоградської обласної ради.
- Наклад: змінюється (орієнтовно - 19000 примірників на тиждень).
- Періодичність виходу: 2 рази на тиждень.

У зазначений період на сторінках видання було надруковано три матеріали, що містили згадку про обласні програми, але жоден з цих матеріалів не був звітом про їх виконання.

Таблиця №3. Характер висвітлення процесу реалізації обласних цільових програм в газеті „Народне слово” (в період 01.01.-31.08. 2009 р.)

Назва матеріалу	Дата	№	Інформація наявна в матеріалі		Зміст інформації
			Назва органу влади	Назва цільової програми	
Головне не втратити позицій	26.02.09	17 (2776)	Управління фізичної культури та спорту	Обласна програма розвитку фізкультури і спорту	Розмір інформації: одне речення. Змістовність: неможливо скласти уявлення про зміст програми та її успішність.
Робота зі зверненнями громадян у 2008 році	03.03.09	18 (2777)	Головне управління юстиції	Обласна програма правової освіти населення на 2007-2010 роки	Розмір інформації: абзац (два речення). Змістовність: неможливо скласти уявлення про зміст програми та її успішність.
Дві гілки влади – мета одна	23.06.09	45 (2804)	Обласна рада	Програма захисту прав споживачів Програма „Шкільний автобус” Програма „Забезпечення профілактики ВІЛ-інфекції, лікування, догляду та підтримки ВІЛ-інфікованих і хворих на СНІД на 2009-2010 роки.”	Матеріал містить інформацію про інноваційність програми захисту прав споживачів та наведено один кількісний показник реалізації програми „Шкільний автобус” та про затвердження програми „Забезпечення профілактики ВІЛ-інфекції, лікування, догляду та підтримки ВІЛ-інфікованих і хворих на СНІД на 2009-2010 роки.”

Підсумовуючи інформацію, викладену у таблиці, можна стверджувати, що на основі матеріалів, надрукованих у газеті „Народне слово” (в період: 01.01.-31.08. 2009 р), неможливо скласти адекватне уявлення про процес реалізації обласних цільових програм. Навіть враховуючи обставину, що площа у газеті обмежена, а інформація, пов’язана з виконанням програм, є досить об’ємною, все ж невідповідність між важливістю теми і її присутністю в інформаційному полі очевидна.

Аналіз нормативних актів стосовно цільових програм

Чинна нормативно-правова база українського законодавства має доволі широкий спектр документів, які визначають засади розробки, затвердження та виконання цільових програм на загальнодержавному та обласному рівнях. Це - закон України, постанови та окремі доручення Кабінету Міністрів України, окремі накази міністерств і відомств України, рішення органів місцевого самоврядування різних рівнів тощо.

Основні засади розробки, затвердження, виконання і контролю за виконанням цільових програм на загальноукраїнському та місцевому рівні (Кіровоградській області) регламентуються наступними чинними законодавчими актами:

- Законом України „Про державні цільові програми” від 18 березня 2004 року № 1621 – IV (далі – Закон);
- Постановою Кабінету Міністрів України від 31 січня 2007 року № 106 „Про затвердження Порядку розробки та виконання державних цільових програм” (далі – Постанова);
- Рішенням Кіровоградської обласної ради від 30 березня 2007 року № 191 „Про Порядок формування обласних цільових програм, моніторингу та звітності про їх виконання” (далі – Рішення).

Усі зазначені вище нормативні акти у тому чи іншому ступені передбачають участь громадськості у процесі розробки, затвердження та виконання цільових програм.

Нижче наведено порівняльний аналіз трьох зазначених нормативних актів щодо участі, звітності та інформування громадськості в процесі розробки, затвердження, виконання цільових програм.

Закон України „Про державні цільові програми”

Стаття 5 „Основні стадії розробки та виконання державної цільової програми” (Розділ II „Розробка та виконання державних цільових програм”) зазначеного Закону чітко визначає, що „Основними стадіями розробки та виконання державної цільової програми з-поміж інших є: ініціювання розробки державної цільової програми, розробка та громадське обговорення концепції програми; підготовка та опублікування в офіційних друкованих виданнях заключного звіту про результати виконання програми.

Далі стаття 6 Закону „Ініціювання розробки державної цільової програми та громадське обговорення концепції програми” підтверджує це положення і визначає конкретних ініціаторів проведення громадського обговорення: „Кабінет Міністрів України, центральні органи виконавчої влади, Національний банк України, Національна академія наук України, Верховна Рада Автономної Республіки Крим, обласні, Київська та Севастопольська міські ради, Рада міністрів Автономної Республіки Крим, обласні, Київська та Севастопольська міські державні адміністрації можуть ініціювати розробку державної цільової програми, *розробляти та*

проводити громадське обговорення концепції програми". І в цій же статті 6 далі: "Проект концепції державної цільової програми публікується в офіційних засобах масової інформації для громадського обговорення. Тобто на етапі розробки громадськість має теоретичну можливість взяти участь в обговоренні програми. Але Закон не містить положень щодо конкретизації механізму, форм і термінів проведення та імперативності чи факультативності врахування результатів громадського обговорення. Адаже і сам термін „громадське обговорення” потребує юридичного визначення, а даний Закон не містить у собі глосарію.

Стаття 8 „Державний замовник державної цільової програми” проголошує, що „державний замовник... готує заключний звіт про результати виконання програми та подає його на розгляд Кабінету Міністрів України”. На жаль, положення статті 8 Закону не конкретизують подальший механізм *опублікування в офіційних друкованих виданнях заключного звіту про результати виконання програми*, як того вимагає положення статті 5 Закону. Постають логічні питання: хто саме має оприлюднювати ці матеріали (ініціатор розробки цільової програми, державний замовник чи Кабінет Міністрів України як орган, до якого на розгляд подано заключний звіт про результати виконання програми)? І у який термін це має бути здійснено? Не прояснює ситуацію у цьому питанні і Розділ III „Повноваження органів державної влади у сфері розробки та виконання державних цільових програм”.

Стаття 13 „Контроль за виконанням державної цільової програми” проголошує, що „контроль за виконанням державної цільової програми здійснює Кабінет Міністрів України шляхом розгляду проміжних, щорічних, заключного звітів про результати виконання державної цільової програми та узагальненого висновку про кінцеві результати виконання програми. Безпосередній контроль за виконанням заходів і завдань програми, ефективним та цільовим використанням коштів її виконавцями здійснюють державні замовники. Контроль за цільовим та ефективним використанням бюджетних коштів здійснюють спеціально уповноважені органи державної влади відповідно до закону”. Тобто положення Закону не передбачають ні теоретичної, ні практичної можливості контролю з боку громадськості за виконанням державної цільової програми.

Пункт 2 прикінцевих положень Закону зобов’язує Кабінет Міністрів України у шестимісячний строк з дня набрання чинності цим Законом затвердити порядок розробки та виконання державних цільових програм.

---

*Постанова Кабінету Міністрів України від 31 січня 2007 р. № 106
„Про затвердження Порядку розробки та виконання
державних цільових програм”*

Кабінет Міністрів України своєю Постановою від 31 січня 2007 р. № 106 із запізненням майже на три роки затвердив Порядок розробки та виконання державних цільових програм (далі – Порядок).

У затвердженому Порядку навіть у назві розділу „Ініціювання розробки програми, розробка та громадське обговорення концепції програми” міститься пряме посилання на необхідність громадського обговорення у відповідності до статті 5 Закону, що, безперечно, є позитивним у аналізованому нами аспекті.

У відповідності до статті 6 Закону пункт 14, зазначеного вище розділу, Порядку проголошує, що *„проект концепції програми опублікується ініціатором в офіційних засобах масової інформації та розміщується на його веб-сайті”*. У порівнянні зі статтею 6 Закону дане положення Порядку містить у собі новелу щодо способу оприлюднення проекту концепції цільової програми: крім офіційних засобів масової інформації концепція має бути розміщена на веб-сайті ініціатора концепції програми. Ця новела з огляду на реалії медіа-простору на початку третього тисячоліття значно розширює можливості щодо громадського обговорення положень концепції програми і має точне посилання щодо того, хто повинен виконати це завдання.

Далі у цьому ж пункті 14 Порядку конкретизуються форми проведення передбаченого Законом громадського обговорення та обумовлюються загальні механізми врахування висловлених у процесі обговорення пропозицій та зауважень: *„Ініціатор проводить громадське обговорення проекту концепції програми (на засіданнях колегії, конференціях, нарадах), за результатами якого готує пропозиції, що враховуються під час доопрацювання проекту”*. Зрозуміло, що практичний ступінь демократичності та доступності громадськості до участі у зазначених вище формах громадського обговорення з огляду на визначений Законом граничний перелік державних органів та структур, які можуть виступати ініціаторами розробки програми (Кабінет Міністрів України, центральні органи виконавчої влади, Національний банк, Національна академія наук, Верховна Рада Автономної Республіки Крим, обласні, Київська та Севастопольська міські ради, Рада міністрів Автономної Республіки Крим, обласні, Київська та Севастопольська міські держадміністрації) невисокий, але все ж таки...

Положення п. 14 Порядку про те, що *„проект концепції програми, що містить інформацію, яка становить державну таємницю, опублікуванню не підлягає”* носить цілком логічний й загальноприйнятий характер.

Розвиток та закріплення положень п. 14 Порядку п. 19 цього ж Порядку (розділ „Прийняття рішення про розробку проекту програми, визначення державного замовника та строку її розробки”) передбачає, що *„погоджений проект концепції разом з узагальненим висновком Мінекономіки, інформацією про результати громадського обговорення подається ініціатором на розгляд Кабінету Міністрів України”*. Тобто у даному випадку маємо практично бездоганну юридичну формулу: у наявності суб'єкт, об'єкт та адресат.

Розділ „Організація виконання завдань і заходів програми” містить подальшу деталізацію можливостей ознайомлення громадськості з цільовою програмою, у цьому випадку безпосередньо з ходом її виконання. Пункт 40

зазначеного розділу Порядку проголошує: „У процесі виконання програми державний замовник: ...організовує розміщення на своєму веб-сайті інформацію про хід виконання програми”. Ця дія безумовно не передбачена положеннями Закону, і тому, беззаперечно є розширенням прав громадськості щодо доступу до інформації про виконання цільових програм. Хоча і в цьому випадку не все бездоганно: автори Порядку використовують термін „інформація”, який до цього не використовувався у такому значенні у тексті Порядку, що дозволяє довільне його трактування державним замовником, в аспекті, наприклад, обсягів та змістовного наповнення інформації, що розміщується на веб-сайті, адже інформація – це не звіт, про який чітко виписано у тому ж Порядку. Відсутні також для замовника вимоги щодо термінів подання цієї інформації.

Вартий особливої уваги аналіз положень розділу „Контроль за виконанням програми, підготовка проміжних, щорічних та заключного звітів” у розрізі нашого аналізу. Так, наприклад, пункти 45, 47, 48 даного Порядку визначають суворі терміни звітності про результати виконання програми, чого, на жаль, не можна констатувати стосовно визначення термінів оприлюднення зазначеної інформації. Підтвердженням цьому є положення п. 50 зазначеного розділу Порядку: „Державний замовник програми організовує опублікування заключного звіту про результати виконання програми, крім звіту про результати виконання програми, що містить інформацію, яка становить державну таємницю, в офіційних засобах масової інформації та розміщує його на своєму веб-сайті”. Юридично небездоганим при цьому є визначення „організовує опублікування”, яке, на нашу думку, є неконкретним. Кращим варіантом було б просто „опублікує”. Але позитивним у цьому випадку також є розширення джерел опублікування (окрім передбачених Законом офіційних засобів масової інформації *зключний звіт розміщується також і на веб- сайті державного замовника*).

Варто також зауважити, що додатки до Порядку містять у собі суто титульні та фінансові показники звітності, і не передбачають оприлюднення звітів або іншої інформації для громадськості.

---

*Рішення Кіровоградської обласної ради від 30 березня 2007 року № 191
„Про Порядок формування обласних цільових програм, моніторингу та
звітності про їх виконання”*

Порядок формування обласних цільових програм, моніторингу та звітності про їх виконання (далі – Порядок) також містить низку положень, які регламентують участь, звітність та інформування громадськості щодо обласних цільових програм.

Пункт 3 розділу I „Загальні положення” Порядку визначає перелік суб’єктів, які можуть бути ініціаторами розробки програм, серед яких зазначені і *громадські організації*. Це, поза всяким сумнівом, прогресивна новела (у порівнянні із Законом та Постановою) у частині співпраці державних органів та органів місцевого самоврядування з представниками

третього сектору (недержавних організацій). Але при детальному аналізі цієї можливості для недержавних організацій, вона виявляється цілком декларативною. Адже у пункті 5 підрозділу 2 „Ініціювання розробки програм” розділу II „Порядок розробки програм та основні етапи їх виконання” стверджується: „Ініціатором розробки програми, її розробником та відповідальним виконавцем може бути як один і той же структурний підрозділ облдержадміністрації, територіальний орган міністерства чи відомства України, так і різні структурні підрозділи облдержадміністрації (місцеві органи виконавчої влади) та органи місцевого самоврядування”. Як бачимо, згадки про громадські організації у даному положенні вже немає.

Не передбачається участь громадських організацій і у процедурі підготовки проекту програми. Мається на увазі, зокрема, проведення експертизи проекту програми, визначене у підрозділі IV „Порядок проходження експертизи проекту програми, погодження та затвердження програми” розділу II „Порядок розробки програм та основні етапи їх виконання” Порядку: „До проведення експертизи можуть залучатися фахівці інших зацікавлених структурних підрозділів облдержадміністрації, територіальних органів міністерств і відомств України, науковці”.

У цьому ж підрозділі зазначається: „*З метою широкого обговорення проект програми може розміщуватися на сайті обласної державної адміністрації та публікуватися в місцевій пресі*”. Привертає до себе увагу необов’язковий характер цього положення Порядку та термінологічна розмитість щодо визначення поняття „місцева преса”. У випадку Кіровоградської області Кіровоградська обласна рада та Кіровоградська обласна державна адміністрація виступають співзасновниками друкованого органу – газети „Народне слово”, яка, логічно, мала б і могла б оприлюднювати подібні проекти. На жаль, даний Порядок взагалі не визначає механізму зворотного зв’язку по врахуванню громадської думки та надання пропозицій у процесі „широкого обговорення”

Додатковою дотичною можливістю для громадськості отримання хоча б якоїсь інформації про обласні цільові програми є положення пункту 4 підрозділу 5 „Затвердження бюджетних призначень на виконання програми, включення програм до щорічних програм соціально-економічного розвитку області”: „Перелік обласних (комплексних) програм, що фінансуються із залученням коштів обласного бюджету, включається окремим розділом до щорічної програми соціально-економічного розвитку області”. На практиці пересічному громадянину ознайомитися із щорічною програмою соціально-економічного розвитку області набагато легше, ніж із текстом обласної цільової програми (перша, за існуючою практикою, оприлюднюється у ЗМІ). Але цього вкрай недостатньо. Адже перелік програм – це не текст програм або звіт про їх виконання.

Певною мірою інформацію про виконання обласних цільових програм теоретично і практично можна отримати під час пленарних засідань сесії обласної ради, адже, зокрема, пункт 3 підрозділу 7 розділу II

Порядку визначає: „...розгляд проміжного звіту про хід виконання програми, ефективність реалізації її завдань і заходів ...може розглядатися на сесіях обласної ради протягом року у міру необхідності”. Це ж саме стосується і розгляду заключного звіту про результати виконання програми. Адже пленарні засідання обласної ради проходять переважно у відкритому режимі і теоретично на них може потрапити будь-який член територіальної громади будь-якого міста, селища або села Кіровоградської області.

На особливу увагу заслуговує пункт 5 підрозділу 7 розділу II Порядку: „У разі потреби відповідальний виконавець програми публікує основні результати її реалізації у місцевій пресі”. Оскільки виконавець не завжди зацікавлений в контролі своїх дій то зміст цього пункту дає чудову можливість уникнути контролю з боку громадськості.

Відносно позитивним фактором щодо інформування громадськості про виконання цільових програм можна також вважати затвердження Додатком 7 до зазначеного Порядку структуру заключного звіту про результати виконання програми у разі його опублікування.

Аналіз затвердженого рішенням Кіровоградської обласної ради Порядку засвідчує, що він значно звужує можливість ознайомлення громадськості із проектами, обговорення та надання пропозицій до них та звітністю про виконання обласних цільових програм у порівнянні із передбаченим зазначеною вище Постановою Кабінетом Міністрів України.

Усі піддані моніторингу чинні нормативні документи не передбачають практичних шляхів здійснення громадського контролю за ходом виконання та результатами виконання державних та місцевих цільових програм.

ЕКСПЕРТНЕ ОПИТУВАННЯ

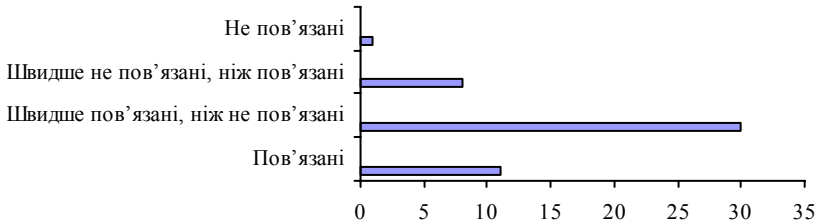
Експертне опитування здійснювалось методом анкетування в період: 25-31.08.2009 року. Всього було опитано 50 експертів. Анкета складалась із закритих питань, але кожен експерт мав можливість залишити окрім відповіді власний коментар з кожного питання. Склад опитаних характеризує наступна таблиця:

Таблиця №4. Характеристика респондентів

№	Категорія	Кількість	
		осіб	організацій
1	Експертні організації	5	4
2	Клієнти цільових програм	20	12
3	Журналісти	10	5
4	Виконавці цільових програм	5	5
5	Депутати органів місцевого самоврядування	5	5
6	Науковці	5	2
ВСЬОГО		50	33

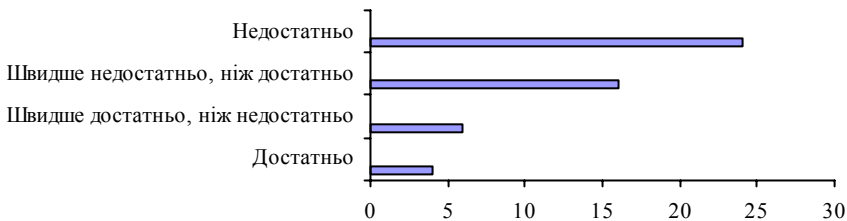
На поставлені питання було отримано наступні відповіді та коментарі:

Діаграма №1. Чи пов'язані ефективність реалізації цільових обласних програм та постійний зворотній зв'язок між виконавцями програм та їх клієнтами?

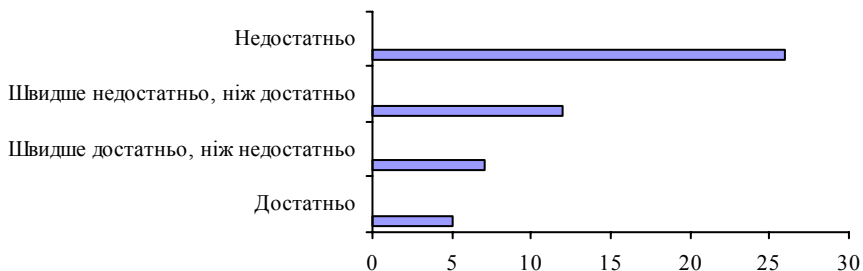
Значна кількість (8) експертів в своїх коментарях звернула увагу на те, що зв'язок між клієнтами та виконавцями цільових програм є необхідною, але недостатньою умовою успішності процесу реалізації програм. Вони зазначили, що успішною програма може бути тільки тоді, коли вона розроблялась із залученням клієнтів, у тому числі НДО. Один з експертів зазначив, що в сучасних умовах принципово неможливо успішно реалізовувати програми.

Діаграма №2. Чи достатньо на Вашу думку суспільство поінформоване про процес розробки та прийняття цільових обласних програм?

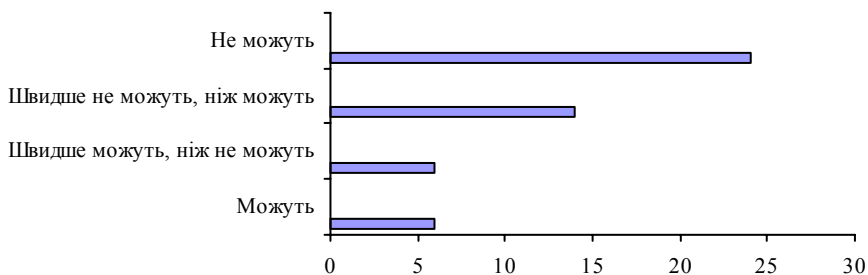
Частина опитаних (3) зазначили, що проекти програм іноді обговорюються з представниками громадських організацій на громадській раді при ОДА або експертній групі, але формат обговорення не дозволяє суттєво впливати на якість програм. Особливо це стосується соціально-культурних програм, в яких нечітко виписані показники і через це неможливо здійснювати оцінку успішності програми.

Діаграма №3. Чи достатньо на Вашу думку суспільство поінформоване про процес реалізації цільових обласних програм?

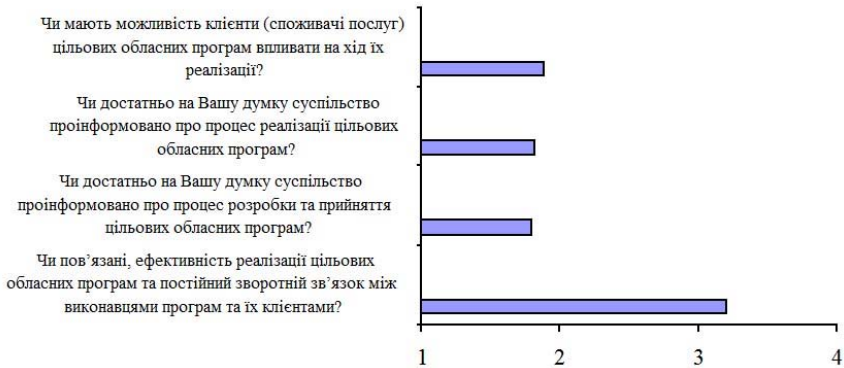
В коментарях опитанні зазначали, що про реалізацію цільових програм суспільству відомо недостатньо, хоча існують відповідні звіти, але вони не відомі громадськості. Два експерти зазначили, що достатньо звітів перед депутатами.

Діаграма №4. Чи мають можливість клієнти (споживачі послуг) цільових обласних програм впливати на хід їх реалізації?

Експерти зазначили, що по деяким програмам важко встановити наскільки задоволені клієнти процесом їх реалізації. А в деяких випадках коли програма існує, але фактично не фінансується або фінансується символічно це взагалі недоречно. Два експерти зазначили, що зв'язок потрібно мати постійно у тому числі до початку програми, а також після її завершення. Саме це, на їх думку, дозволить адекватно оцінювати результати цільових програм та розробляти їх якісними.

Діаграма №5. Інтерпретація відповідей експертів з допомогою шкалювання*..

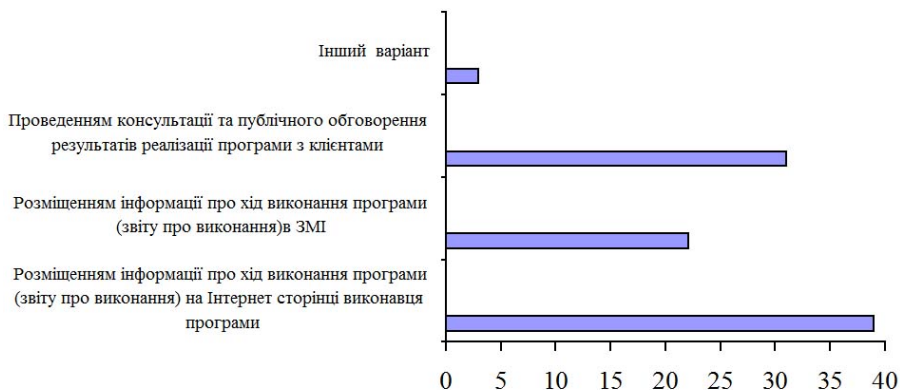
* Числові значення мають наступну вербальну інтерпретацію: 1 - негативна відповідь на питання; 2 - швидше негативна, ніж позитивна відповідь; 3 - швидше позитивна, ніж негативна відповідь; 4 - позитивна відповідь. Діаграма складалась на основі діаграм №№№№1,2,3,4.

Ця діаграма наочно демонструє, що існує явна невідповідність, між важливістю налагодження зворотного зв'язку між виконавцями та їх клієнтами для успіху цільових програм (значення - 3,2) та:

- Процесом інформування суспільства про процес розробки та прийняття цільових обласних програм (значення - 1,8)
- Процесом інформування суспільства про процес реалізації цільових обласних програм (значення - 1,82)
- Можливістю клієнтів (споживачі послуг) цільових обласних програм впливати на хід їх реалізації (значення - 1,88).

З метою з'ясування можливості налагодження зворотного зв'язку експертам задавались питання, які б дозволили окреслити механізми взаємодії та ступень його інтенсивності.

Діаграма №6. Яким чином можна налагодити зворотній зв'язок між виконавцями програм та їх клієнтами (респонденти мали можливість обрати декілька варіантів)?

Переважна більшість опитаних (39) вважає, що потрібно використовувати Інтернет-сторінки для розміщення звітів (в тому числі і проміжних) про виконання цільових порогам та проводити консультації з клієнтами (31). Значна частка (22) експертів також вказує на можливість використовувати для цього ЗМІ, але з врахуванням їх специфіки. Були запропоновані також інші варіанти: видавати друковані звіти, проводити фокус-групи та інші невитратні форми досліджень.

Для того, щоб з'ясувати наскільки „інтенсивними” повинні бути взаємозв'язки між виконавцями та їх клієнтами, експертам задавалися відповідні питання, відповіді на які ілюструє наступна таблиця:

Таблиця №5. Бажана частота зворотного зв'язку між виконавцями та клієнтами цільових програм.

Бажана частота	Як часто потрібно оприлюднювати звіти по реалізації обласних цільових програм?		Як часто потрібно проводити консультації виконавців обласних цільових програм з клієнтами?	
	Ранг відповіді	Кількість відповідей	Ранг відповіді	Кількість відповідей
Раз в місяць	4	4	4	5
Раз на квартал	2	12	2	14
Раз на півроку	1	20	1	18
Раз на рік	3	9	3	7
Взагалі непотрібно	5	3	6	2
Інший варіант	6	2	5	4

Наведені дані ілюструють, що, на думку опитаних, оптимальним терміном для оприлюднення звітів по реалізації цільових програм є період: 3-6 місяців, Він також є бажаним для проведення консультацій з клієнтами. Одночасно експерти зазначали, що багато залежить від тривалості програми та рівня її фінансування.

ВИСНОВКИ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ*

Висновки

Інформація, отримана під час дослідження, продемонструвала потенційну важливість для успішної реалізації обласних цільових програм інформування громадськості з цієї тематики та проведення відповідних консультацій, а також недостатню діяльність структурних підрозділів ОДА в цьому напрямку. На Інтернет-сторінках більшості виконавців відсутня інформація про реалізацію цільових програм. Інформація в ЗМІ носить фрагментарний характер. Все це не дозволяє громадянам своєчасно вносити свої пропозиції по покращенню існуючих програм. Громадські організації, як організовані представники місцевої громади, позбавлені можливості оперативної та ґрунтовної вести діалог з ОДА з питань, пов'язаних з процесом реалізації цільових програм. Реакція громадськості, як правило, не встигає за ситуацією, і це має наслідком неефективне використання ресурсів. З іншого боку, враховуючи часові та ресурсні обмеження, система взаємозв'язку між виконавцями та клієнтами цільових програм повинна відповідати критерію вартість/ефективність, тобто спиратись на існуючу інфраструктуру (наприклад сайти), змінюючи тільки адміністративні процедури (наприклад, розміщення проміжних звітів на Інтернет-сторінках). Для успішного проведення консультацій (можливо в форматі круглого столу) виконавцям потрібно володіти відповідними комунікативними навичками.

Рекомендації

Враховуючи існуючу нормативну базу та ресурсні обмеження для покращення процесу реалізації обласних цільових програм актуальною є активізація взаємозв'язку між виконавцями та клієнтами обласних програм. Для цього необхідна реалізація наступних заходів:

- Розміщення на Інтернет-сторінках виконавців проміжних (остаточних) звітів по обласних цільових програмах раз у 3-6 місяців.
- Проведення консультацій з клієнтами (можливо з відповідними громадськими організаціями) обласних цільових програм (можливо в форматі круглого столу) раз у 3-6 місяців.
- Навчання виконавців обласних цільових програм базовим комунікативним навикам (можливо в партнерстві з громадськими організаціями).
- Проведення фокус-груп або інших невитратних форм досліджень з

метою моніторингу результативності реалізації цільових програм.

- Для системності позитивних змін в цій сфері бажано прийняття головою ОДА відповідного акту (розпорядження або доручення).
- Запровадження системи незалежної оцінки ефективності реалізації цільових програм.

* При підготовці цього розділу використовувалась також інформація, отримана під час проведення фокус-груп.

ІНФОРМАЦІЯ ПРО ІНСТИТУТ СОЦІОКУЛЬТУРНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ

Кіровоградське обласне об'єднання громадян «Інститут соціокультурного менеджменту» (ІСКМ) є некомерційною, нерелігійною, недержавною обласною громадською організацією, яка виникла в 2000 році, а в 2001 році була зареєстрована Кіровоградським обласним управлінням юстиції.

Свою місію ІСКМ вбачає у сприянні демократичній трансформації українського суспільства шляхом підтримки розвитку місцевих громад, незалежного інформаційного простору та інтеграційних процесів на локальному рівні. Основними напрямками діяльності ІСКМ є освітній, інформаційний та дослідницький.

Персонал ІСКМ має досвід проведення досліджень, семінарів, тренінгів, розробки навчально-методичних посібників, Інтернет-ресурсів та адміністрування грантових програм.

Найвищим органом управління ІСКМ є Загальні Збори, які обирають і контролюють діяльність президента (віце-президента), Ради і Ревізійної комісії. Цей найвищий орган визначає основні напрямки діяльності ІСКМ. У перервах між Загальними Зборами основним органом є Рада, яка обирає Правління. Оперативне керівництво здійснює президент, що має право підписувати документи від імені ІСКМ. Ревізійна комісія контролює діяльність Правління, президента, Ради і підзвітна Загальним Зборам. У лютому 2006 року діяльність ІСКМ перевірялася Кіровоградським обласним управлінням юстиції і визнана як така, що відповідає нормам українського законодавства. В 2005 та 2008 роках в організації здійснювався зовнішній аудит (висновок позитивний, результати надавались Фондам Євразія та Баторія, відповідно). Діяльність ІСКМ підтримується або підтримувалась: Фондом Євразія, ІСАР „Єднання”, Фундацією прав людини, Міжнародним Фондом „Відродження”, Фондом ім. Стефана Баторія, Міністерством закордонних справ України, Комітетом виборців України, Фондом Східної Європи, а також благодійними пожертвами громадян та бізнесу.

Основні кількісні показники діяльності ІСКМ в 2003-2008 роках:

Показник	Прояв
Розробка та видання навчальних посібників	8
Розробка та видання інформаційних бюлетенів	23
Розробка та видання інших видань	5
Розповсюдження власних видань	33000
Реалізовано проектів	12
Проведено конкурсів грантів для НДО	2
Підтримано проектів НДО	8
Проведено конкурсів для журналістів	3
Нагороджено переможців конкурсів для журналістів	18
Проведено заходів (семінари, тренінги, конференції, інформаційні сесії)	55
Кількість учасників заходів	1171
Кількість статей/сюжетів в ЗМІ, що висвітлювали діяльність ІСКМ	287
Проведено досліджень	4
Доходи (грн.)	795657
Витрати (грн.)	787097

Контактна інформація:

Поштова адреса: *а/с 4/30, м. Кіровоград, 25006*

Електронна адреса: *iscm@mail.ru*

Адреса офісу: *офіс №1 (2 поверх), вул. Гайдара, 75-а, м. Кіровоград*

Телефон/факс: *8(0522)345667*

Керівник: *Абрамов Л.К.*

Видання ІСКМ

Інформаційний бюлетень «НДО - Інформ» (ІСКМ, ЦПТІ, Кіровоград – 1999 - 2006). «НДО – Інформ» є серйозним інформаційним ресурсом для громадських активістів України. Завдяки цьому виданню вони регулярно отримують інформацію про позитивний досвід вирішення соціальних проблем, про успішні форми взаємодії між різними секторами суспільства як в нашій країні, так і у найближчих сусідів: Росії та Польщі. Кожного номера в рубриці «Коментар фахівця» авторитетні особи третього сектору виступають з актуальних питань щодо розвитку громадянського суспільства. Цінним доповненням до матеріалів бюлетеню є інформація про нові видання для НДО та можливості отримання фінансової підтримки діяльності громадських організацій.

«5 років зарди ідеї (2001-2006)» (ІСКМ, Кіровоград-2007, 20 ст.). Брошура присвячена діяльності організації у перші 5 років її існування. Видання складається з наступних розділів: реалізовані проекти, бюджет організації, основні показники діяльності.

«Технологія оцінки соціальних програм та проектів» (Азарова Т.В., Абрамов Л.К.,-ІСКМ, Кіровоград-2007, 100 ст.). Розробка посібника здійснена за підтримки Фонду Стефана Баторія в рамках проекту «Вдосконалення системи розробки та оцінки соціальних програм». Видання складається з наступних розділів: теоретичні основи оцінки соціальних програм та проектів; основні етапи оціночної діяльності; додатки.

«Ресурсне забезпечення громадських ініціатив» (Азарова Т.В., Абрамов Л.К.,-ІСКМ, Кіровоград-2008 100 ст.). Розробка посібника здійснена за підтримки Фонду Стефана Баторія в рамках проекту «Ресурсне забезпечення громадських ініціатив». Видання складається з наступних розділів: ресурси в діяльності громадських організацій; людські ресурси-вирішальний чинник діяльності НДО; поняття «фандрейзинг», джерела фінансування громадських ініціатив; корпоративне спонсорство та методика залучення коштів у підприємств; соціальне замовлення як форма залучення бюджетних коштів; грант як метод отримання донорської підтримки; додатки.

«Інформаційний компонент діяльності НДО» (Азарова Т.В., Абрамов Л.К.,-ІСКМ, Кіровоград-2009 80 ст.). Видання розроблене в рамках проекту «Підтримка громадських ініціатив», що підтримується Фондом Стефана Баторія за рахунок коштів наданих Фондом Форда. У посібнику висвітлюється роль інформаційного фактора в діяльності громадської організації, детально розглядаються поняття інформація, інформаційний обмін, інформаційний простір, аналізуються інформаційні ресурси та проблеми використання інформації як інструменту впливу на громадську думку та органи влади.

«Менеджмент неприбуткових організацій. Частина 1» (Азарова Т.В., Абрамов А.К., - ЦПТІ, ІСКМ, Кіровоград – 2003, 128 ст.)

Зростання ролі громадського сектору в житті нашого суспільства вимагає високого рівня професіоналізму від його лідерів. Особливо це актуально зараз, коли ще не створено систему підготовки керівників НДО на державному рівні. Саме з урахуванням цих обставин створювалося видання. Першу частину цього навчально-методичного

посібника присвячено теоретичним основам менеджменту та громадській організації, як об'єкту управління. Традиційно видання містить чимало вправ та завдань для самовдосконалення. Видання здійснено ІСКМ та ЦПТІ в рамках проекту, підтриманого Фондом Євразія за рахунок коштів, наданих USAID.

«Менеджмент неприбуткових організацій. Частина 2» (Азарова Т.В., Абрамов А.К., - ЦПТІ, ІСКМ, Кіровоград – 2003, 140 ст.)

Ефективність діяльності керівника НДО багато в чому залежить від того, наскільки раціонально він планує. Дане видання повністю присвячене розгляду основних видів планування. Особливу увагу приділено такому важливому напрямку, як управління проектами. На прикладах автори розглядають основні етапи процесу: оцінка життєздатності ідеї, планування заходів, моніторинг та оцінка, підготовка звіту. Книга містить вправи для самостійної роботи. Видання здійснено ІСКМ та ЦПТІ в рамках проекту, підтриманого Фондом Євразія за рахунок коштів, наданих USAID.

«Інформаційне забезпечення процесу рішення соціальних проблем на місцевому рівні» (Азарова Т.В., Абрамов А.К., - ЦПТІ, ІСКМ, Кіровоград – 2003, 116 ст.)

ІСКМ в рамках проекту «Розвиток незалежного інформаційного простору в Україні», підтриманого Фондом Євразія за рахунок коштів USAID, видає навчально-методичний посібник. Дане видання містить наступні розділи: рішення соціальних проблем на місцевому рівні;

інформаційний простір та інформаційний обмін; роль інформаційного обміну у вирішенні соціальних проблем; інформаційний потенціал третього сектору; ЗМІ та громадське суспільство; традиційні форми взаємоз'язку НДО та ЗМІ та ін. Підручник містить велику кількість вправ та завдань для самоконтролю.

«Соціальні технології. Частина 2» (Азарова Т.В., Абрамов А.К., - ІСКМ, Кіровоград – 2004, 108 ст.)

Особливого значення останнім часом набуває діяльність громадських організацій, які виступають своєрідним каталізатором активності місцевих громад. Саме представникам таких організацій адресоване це видання. В ньому життя громади автори розглядають в різних аспектах; описують способи та форми взаємодії в громаді; пропонують нові методи навчання та розвитку громади. Зокрема досить детально розглядається зовсім нова для третього сектору України форма співпраці – кластер проектів. Видання здійснено ІСКМ в рамках Центрально українського кластеру проектів «Інтеграція місцевих спільнот» при підтримці Фонду Євразія за рахунок коштів, наданих USAID.

«Соціальні технології. Частина 1» (Азарова Т.В., Абрамов А.К., - ІСКМ, Кіровоград – 2004, 104 ст.)

Розвиток громадського сектору в Україні вступає в якісно новий етап, коли особливого значення набуває ефективність роботи кожної громадської організації. Досягти такої ефективності можна лише використовуючи соціальні технології. В даному посібнику автори спробували пояснити, що таке соціальні технології і як вони

використовуються. Видання здійснено ІСКМ в рамках Центрально українського кластеру проектів «Інтеграція місцевих спільнот» при підтримці Фонду Євразія за рахунок коштів, наданих USAID.

«Україна-НАТО: абетка відносин» (ІСКМ, Кіровоград – 2006, 40 ст.)

ІСКМ в рамках проекту «Політика – справа не тільки політиків», підтриманого Міністерством закордонних справ України, видає посібник «Україна-НАТО: абетка відносин». Дане видання містить наступні розділи: НАТО, як організація колективної безпеки; законодавча база відносин Україна – НАТО; розвиток і нинішній стан відносин Україна – НАТО; переваги членства; перспективи національного ОПК у разі вступу України в НАТО; фінансовий аспект членства України в Альянсі; референдум щодо вступу до НАТО та інформування громадськості; цивільний вимір діяльності НАТО; відносини Росія – НАТО; буденський меморандум і нейтралітет, як засоби гарантування безпеки України.

